

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

POZNAVANJE NEMŠKIH POPAČENK MED OSNOVNOŠOLCI V CELJU

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorica:

Lina Knez Štorman, 8. razred

Mentorica:

Nataša Slapnik, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2016

Vodnikova 4, 3000 Celje

POZNAVANJE NEMŠKIH POPAČENK MED OSNOVNOŠOLCI V CELJU

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: HUMANISTIKA – JEZIKI

Avtorica:

Lina Knez Štorman, 8. razred

Mentorica:

Nataša Slapnik, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje 2016

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	4
2	ZAHVALA.....	5
3	UVOD	6
3.1	Namen raziskovalne naloge in opredelitev raziskovalnega problema	6
3.2	Hipoteze	6
3.3	Metode dela in opis vzorca	7
4	SLOVENSKI IN NEMŠKI JEZIK.....	9
4.1	Slovenski jezik.....	9
4.2	Nemški jezik.....	9
4.3	Vpliv nemškega jezika na slovenski jezik.....	9
4.4	Germanizmi	10
4.5	Popačenke in lokacija	10
4.6	Celje v preteklosti	11
5	EMPIRIČNI DEL.....	13
5.1	Intervjuji	13
5.2	Anketni vprašalnik za osnovnošolce in analiza podatkov	13
5.3	Demografski podatki	14
5.4	Analiza poznavanja nemških popačenk in ugotovitve.....	15
5.5	Anketni vprašalnik za starše	18
5.6	Ovrednotenje hipotez	20
6	ZAKLJUČEK	23
7	VIRI IN LITERATURA	24
8	VIRI SLIKOVNEGA GRADIVA.....	25
9	KAZALO GRAFIKONOV, SLIK IN TABEL	25
10	PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK	26
11	PRILOGA 2: SLOVARČEK NEMŠKIH POPAČENK.....	28

1 POVZETEK

Prehajanje določenih značilnosti iz enega jezika v drugega je znano dejstvo. Še posebej to velja, kadar jezika tudi geografsko mejita, zato je logično, da ima slovenščina v svoji široki paleti besed tudi veliko germanizmov. V raziskovalni nalogi sem se ukvarjala s popačenkami iz nemščine, torej z neknjižnimi germanizmi. Cilj empiričnega dela raziskave je bil predvsem ugotoviti, kako celjski osnovnošolci 3. triade poznajo popačenke iz nemščine, in ali sploh vedo, od kod te izvirajo. Z analizo rezultatov ankete sem raziskala, katere popačenke osnovnošolci najbolj poznajo, katera starostna skupina jih pozna največ in katerih popačenk se poleg navedenih še domislijo. Ugotovila sem, da anketiranci poznajo precej manj popačenk, kot sem predvidevala. Na željo učencev sem anketirala tudi njihove starše in rezultate uporabila za primerjavo. Poleg tega sem izdelala slovarček nemških popačenk, ki jih uporabljajo v Celju. Zbrala sem jih v neformalnih pogovorih, v intervjujih in z anketo, jim poiskala slovensko knjižno besedo ter izvirno nemško. Zanimivo bi bilo podobno raziskavo ponoviti čez deset let in rezultate primerjati z rezultati te naloge. Število popačenk v rabi namreč upada, zato sklepam, da počasi izginjajo.

Ključne besede: slovenski jezik, nemški jezik, popačenka, raziskava, slovar nemških popačenk.

*»NI TEŽKO ZNATI, TEŽKO JE UPORABITI TISTO, KAR ZNAMO.«
(star kitajski rek)*

2 ZAHVALA

*Zahvaljujem se mentorici Nataši Slapnik za pomoč – usmeritve in napotke –
ter za njen čas, ko mi je pomagala pri nastajanju raziskovalne naloge.*

Zahvaljujem se Romani Daugul, prof., za lektoriranje naloge.

*Zahvaljujem se tudi učiteljem celjskih osnovnih šol, ki so sodelovali pri izvedbi ankete,
prav tako pa tudi anketirancem za sodelovanje.*

Največja zahvala pa velja mojim najbližjim, ki so me spodbujali pri delu.

3 UVOD

V govor spadajo vsi glasovi, ki jih človek tvori zavestno. Vsota teh glasov, pravilno izgovorjenih, pa je jezik. Dandanes je na svetu približno štiri tisoč jezikov, če pa upoštevamo posamezna narečja, je število toliko večje. Zato nas različni podatki, navedeni v raznih knjigah, ne smejo presenetiti (Golob, 1991, 13).

Ker živim v Celju, v katerem je v preteklosti živelo veliko Nemcev, so mi nemške popačenke blizu. Uporabljajo jih moji domači, predvsem stari starši. Nikoli pa se nisem vprašala, od kod popačenke izvirajo. Nisem se tudi zavedala, da mi njihovo poznavanje lahko pride prav pri učenju nemščine.

Z raziskovalno nalogo sem želela raziskati, koliko nemških popačenk poznajo celjski osnovnošolci, in hkrati narediti slovarček tistih popačenk, ki so poznane njim, generaciji mojih staršev in starih staršev. Zato sem anketirance prosila, da bi pobrskali po svojem spominu in našli čim več nemških popačenk. Tudi sama sem se jih morala čim več spomniti. Pri tem so mi pomagali tudi starši, stari starši in prijatelji. Večinoma so bili to odrasli, saj sem opazila, da poznajo veliko več popačenk kot moji vrstniki.

3.1 Namen raziskovalne naloge in opredelitev raziskovalnega problema

Namen raziskovalne naloge je bil:

- poiskati čim več nemških popačenk;
- narediti slovarček nemških popačenk s prevodom in z izvorno nemško besedo;
- v teoretičnem delu razložiti, kaj so germanizmi in kaj popačenke;
- s pomočjo raziskave ugotoviti in predstaviti, koliko nemških popačenk in katere poznajo učenci celjskih osnovnih šol.

Moja osebna cilja pa sta bila tudi seznaniti se z raziskovalnim delom in se naučiti nemških besed, iz katerih izvirajo popačenke.

3.2 Hipoteze

Hipoteza 1: Celjski osnovnošolci poznajo manj kot polovico nemških popačenk s seznama.

Hipoteza 2: Več kot polovica celjskih osnovnošolcev meni, da največ popačenk izvira iz angleščine, zato učenci ne poznajo pravega pomena popačenke.

Hipoteza 3: Učenci poznajo nemško popačenko, vendar zanjo ne poznajo slovenske knjižne besede.

3.3 Metode dela in opis vzorca

Za izdelavo raziskovalne naloge *Poznavanje nemških popačenk med osnovnošolci v Celju* sem uporabila naslednje metode:

- iskanje in primerjanje ustrezne strokovne literature;
- neformalni pogovori z odraslimi z namenom zbiranja nemških popačenk;
- intervjuji;
- ogled razstave *Živeti v Celju* (Muzeju novejšje zgodovine Celje);
- anketiranje osnovnošolcev in staršev.

Raziskavo sem začela z zbiranjem nemških popačenk. Prosila sem starše, stare starše, sosede in znance, da so mi pomagali pri naboru popačenk in pogosto tudi pri prevodih.

Preučila sem literaturo s spleta, uporabila pa sem tudi metodo komparacije, ko sem primerjala različne vire. Pri pojasnitvi pojma germanizem sem izhajala iz SSKJ in Wikipedije, za določitev etimološkega izvora nemške popačenke pa sem uporabila spletni etimološki slovar. Pri vsaki popačenki, zapisani v slovarskem delu raziskovalne naloge, sem pojasnila njen pomen oziroma ji pripisala slovensko ustreznico ter dodala izvirno nemško besedo.

V okviru raziskave sem intervjuvala gospoda Janeza Domitroviča (bivši ravnatelj III. OŠ Celje), gospo Jelko Sotler (bivša učiteljica slovenskega jezika na III. OŠ Celje) in gospo Stanko Bukovnik (bivša učiteljica geografije na III. OŠ Celje). Povedali so mi nemške popačenke iz časa svojega otroštva in tiste, ki jih še danes uporabljajo. Nabori popačenk so se razlikovali, saj je vsak vprašani živel v drugem kraju.

Na pobudo gospoda Domitroviča, ki je prostovoljec v Muzeju novejšje zgodovine Celje, sva z mentorico obiskali razstavo *Živeti v Celju*, ki kronološko prikazuje življenje v našem mestu v 20. stoletju. Med ogledom muzeja sva opazili, da se je skozi čas vpliv nemščine manjšal. Po prvi svetovni vojni smo nemške popačenke na slovenskem etničnem ozemlju še pogosto uporabljali, sčasoma pa so te začele izginjati.

V januarju in februarju leta 2016 sem izvedla raziskavo s pomočjo anketnega vprašalnika (priloga raziskovalne naloge). V prvem delu so morali anketiranci navesti demografske podatke, sledili pa sta vprašanji, ki sta se nanašali na poznavanje nemških popačenk. V eni

nalogi je bil nabor 89 popačenk, v drugi pa sem anketirance prosila, naj pripišejo še kakšno. Anketiranci so bili učenci zadnje triade celjskih osnovnih šol, stari 11 let in več. Z vprašalnikom sem želela ugotoviti, koliko popačenk in katere poznajo celjski osnovnošolci. Anketni vprašalnik je izpolnilo 307 osnovnošolcev, od tega 154 fantov in 153 deklet. Menim, da je vzorec reprezentativen.

Na pobudo učencev sem pripravila še anketo za njihove starše. Izpolnilo jo je 18 staršev. Vzorec ni velik, a ker je bil to samo dodatek k raziskavi, sem ga uporabila za primerjavo poznavanja nemških popačenk med učenci in starši.

4 SLOVENSKI IN NEMŠKI JEZIK

4.1 Slovenski jezik

Slovenščina je državni in uradni jezik Republike Slovenije. Govori jo 2.400.000 govorcev po svetu, večina teh živi v Sloveniji.

Večina evropskih jezikov, med njimi tudi slovenski, izvira iz skupnega prajezika, tj. iz indoevropsčine. Iz nje se je razvila praslovanščina. Domovina slednje je bilo ozemlje med Baltskim in Črnim morjem, v porečjih Dnepra, Dnestra in Visle. Domneva se, da se je razvoj praslovanščine začel med 5. in 7. stol. pr. n. št. Ko so se začela praslovanska plemena seliti na vzhod, zahod in jug, njihov jezik ni bil več čisto enoten; razvili so se posamezni slovanski jeziki. Slovenščino uvrščamo med južnoslovanske jezike. (Križaj Ortar, 2008, 22–26).

Slovenski jezik ni samo jezik, kakršen je zapisan v knjigah, temveč je tudi jezik, s katerim se sporazumevamo doma, v šoli, v službi, v mestih, na podeželnju ... Prostorsko in interesno pogojene različice jezika imenujemo socialne zvrsti. Delimo jih v dve glavni skupini: knjižni jezik (zborni jezik, knjižni pogovorni jezik) in neknjižni jezik (prostorske in interesne zvrsti) (Križaj Ortar, 2008, 17–19). Nemške popačenke uvrščamo v neknjižne socialne zvrsti.

4.2 Nemški jezik

Nemščina spada v zahodno vejo germanskih jezikov. Govorijo jo predvsem v Nemčiji, Avstriji, Lihtenštajnu, v večjem delu Švice, Luksemburgu, na južnem Tirolskem v Italiji, v manjšem delu na Poljskem, v vzhodnih provincah Belgije, v delih Romunije ter v Alzaciji v Franciji. Z okoli 140 milijonov govorcev spada nemščina med največje svetovne jezike. K nemškemu jeziku spadata dve glavni narečni skupini: visoka nemščina in nizka nemščina (Wikipedija, *Nemščina*, 2015). Visokonemški knjižni jezik je sprejet kot normirani knjižni jezik.

4.3 Vpliv nemškega jezika na slovenski jezik

Odnosi med slovenskim in nemškim jezikom obstajajo več kot tisoč let. Že v 8. stoletju so prišli slovanski naseljenci, predniki Slovencev, v stik z južnonemškimi, bavarskimi plemeni, ki so prodirala s severozahoda proti jugovzhodu. Slovenski vodilni sloj je bil sorazmerno hitro

izgubljen, lastništvo gradov in vsega, kar spada zraven, je bilo praviloma v nemških rokah; podobno je bilo tudi okrog trgov in mest, ki so nastajali pretežno okrog gradov in samostanov (Bernat, 2012, 11).

Od 18. stoletja naprej je nemški jezik vplival na slovenskega tudi preko šolstva, vojske in uradništva. Ta vpliv se pozna v veliki vzporednosti slovenskih poimenovanj z nemškimi. Največ sposojenk imamo iz nemščine, še zlasti v ljudskem jeziku (Toporišič, 1992, 285, 299). Iz pogovora z gospodom Domitrovičem sem izvedela marsikaj o nemških popačenkah v slovenskem jeziku. Pravi, da so te logična posledica zgodovinskega razvoja oziroma dejstva, da smo Slovenci politično in gospodarsko dolgo živeli pod nemško oblastjo. Povedal je tudi, da je v Celju v začetku 20. stoletja, to je v času Avstro-Ogrske, živelo 6143 prebivalcev, od tega je bilo 40 % Nemcev. Lastniki tovarn, trgovin, rudnikov, veleposesti so bili Nemci. Imeli pa so tudi nadzor nad šolstvom, zato je bilo v šoli prepovedano govoriti slovensko. Pogovorni jezik je bil nemški in nemške popačenke, ki jih poznamo danes, so posledica tega vpliva.

4.4 Germanizmi

Nemčizem ali germanizem je prvina nemščine v kakem drugem jeziku. Nekatere izposojenke, ki so iz nemščine prešle v slovenščino že ob naselitvi prednikov Slovencev na današnje slovensko ozemlje in se že davno udomačile, so neogibno potrebne in so si z izpeljankami in zloženkami ustvarile svoje besedne družine. Germanizmi v slovenskem jeziku so dokaz slovensko-nemških kulturnih stikov. Mnogi germanizmi so v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) zaznamovani s kvalifikatorjema *nižje pog.* (iz nižje plasti pogovornega jezika) in *nar.* (vzeto iz narečja) (Wikipedija, *Nemčizem*, 2016). To so tako imenovane nemške popačenke.

Obstaja pa tudi vrsta germanizmov, ki so sprejeti v slovenski knjižni jezik: na primer *taca*, *birma*, *ura* (iz *Tatze*, *Firmung* in *Uhr*). Zanimivi so tudi kalki, to so dobesedni prevodi iz nemščine, npr. *izlet* je prevzet iz nemškega *Ausflug* (*aus* – iz in *Flug* – let) ali *predstojnik* – *Vorstand*.

4.5 Popačenke in lokacija

Popačenka je beseda, ki smo jo prevzeli iz drugega jezika (v našem primeru iz nemščine) in ne spada v knjižni jezik; v SSKJ je označena kot nižje pogovorna, narečna ali nizka.

Lokacija in način življenja, gospodarstvo, dejavnosti, s katerimi so se ljudje ukvarjali; vse to je bilo v času nastajanja popačenk zelo pomembno. Nemške popačenke so se spreminjale glede na kraj, npr. v enem kraju so motovilcu rekli *rapuncul*, v drugem pa *repincl*. To nam pove, da je bila na Slovenskem nemščina zelo razširjena. Značilnost popačenk je tudi, da so nekatere omejene na govorce majhnega geografskega območja. Tako recimo *repincl* v Zgornji Savinjski dolini ne poznajo; tam imajo motovilec.

Obstajajo tudi besedne skupine popačenk, ki so vezane le na določen poklic – *knap*, *gverk* sta primera iz rudarstva, *cvek* in *ponk* pa iz mizarstva.

4.6 Celje v preteklosti

Med obiskom Muzeja novejšje zgodovine Celje sva z mentorico opazili, kako so nemške popačenke skozi čas izginjale. Po prvi svetovni vojni smo jih na slovenskem etničnem ozemlju še pogosto uporabljali, sčasoma pa so nekatere začele izginjati.

Slika 1: Cilli – Celje po nemško

Slika 2: Staro Celje – Krekov trg

5 EMPIRIČNI DEL

5.1 Intervjuji

Decembra leta 2015 in januarja leta 2016 sva z mentorico intervjuvali gospo Jelko Sotler, gospo Stanko Bukovnik in gospoda Janeza Domitroviča. Namen intervjujev je bila seznanitev z bogastvom nemških popačenk, ki jih domnevno pozna vsak Celjan, starejši od 50 let. Imenovane sva vprašali po letnici rojstva, kje so preživeli otroštvo in katerih popačenk se spominijo.

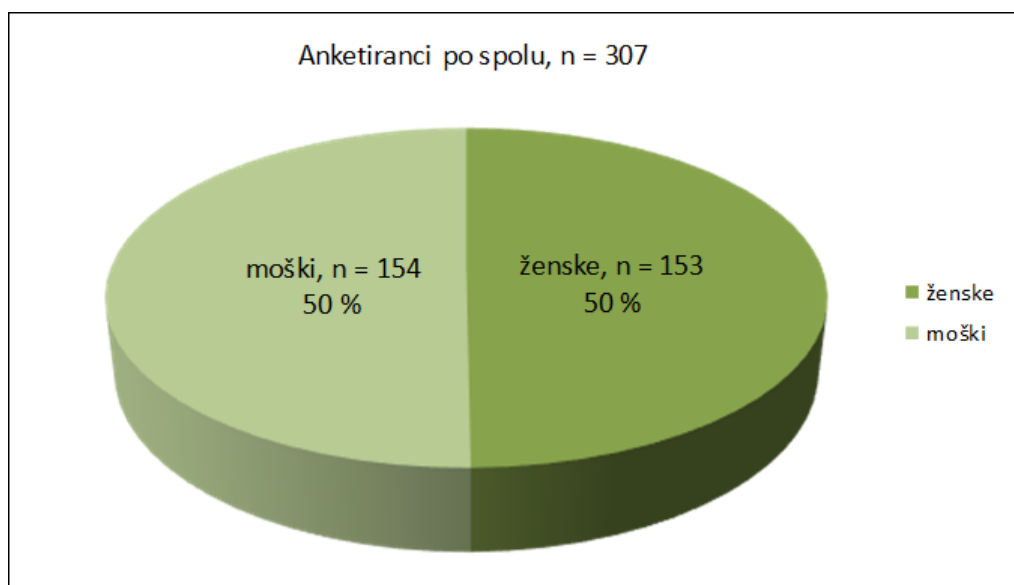
Vsi trije so bili rojeni po drugi svetovni vojni. Vsak se je rodil v drugem kraju; gospa Sotler v Rečici pri Laškem, gospa Bukovnik v Zagorju ob Savi in gospod Domitrovič v Zabukovici. Zanimivo je, da so bili očetje vseh treh rudarji (*knapi*), ki so kopali premog (*kuln*) v rudniku (*gverku*). Vsak od njih mi je povedal skoraj iste popačenke, povezane z rudarstvom. V naboru drugih popačenk so se nekatere besede razlikovale zgolj v enem glasu (npr. *antula* in *antvela* – brisača). Vsi niso poznali vseh popačenk; gospod Domitrovič je na primer poznal besedo *foršus*, gospa Sotler pa zanjo še ni slišala. Zanimivo je, da so vsi trije živeli v bližini, vendar so se nekatere popačenke zelo razlikovale, podobno kot se med kraji razlikujejo narečne besede.

5.2 Anketni vprašalnik za osnovnošolce in analiza podatkov

Rezultati ankete so podlaga za raziskovalni del naloge. V nadaljevanju so grafično prikazani in povedo:

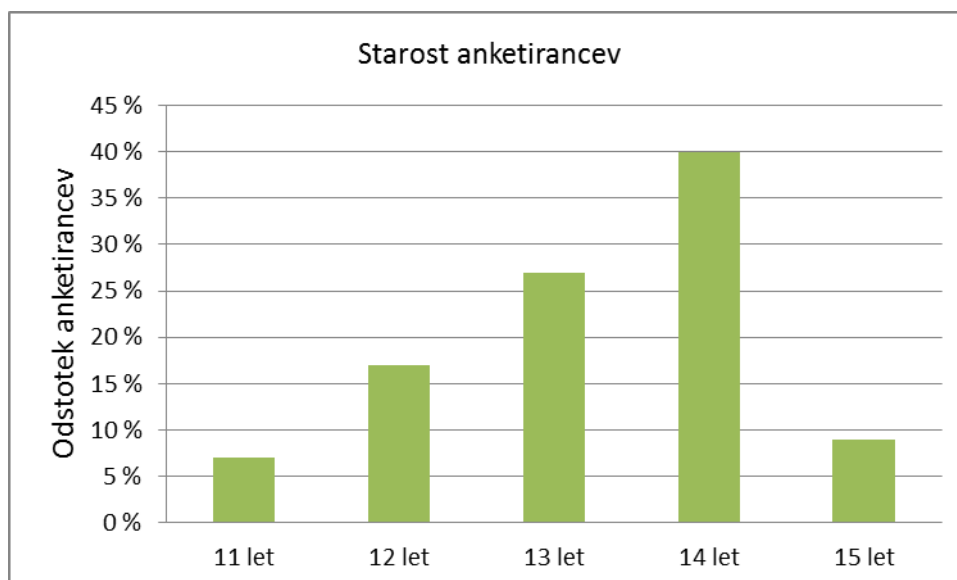
- katere nemške popačenke so najbolj poznane med osnovnošolci;
- katerih popačenk skoraj nihče ne pozna;
- učenci katere celjske osnovne šole izstopajo v (ne)poznavanju popačenk;
- katera starostna skupina izstopa po (ne)poznavanju popačenk;
- primerjavo poznavanja popačenk med osnovnošolci in starši.

5.3 Demografski podatki

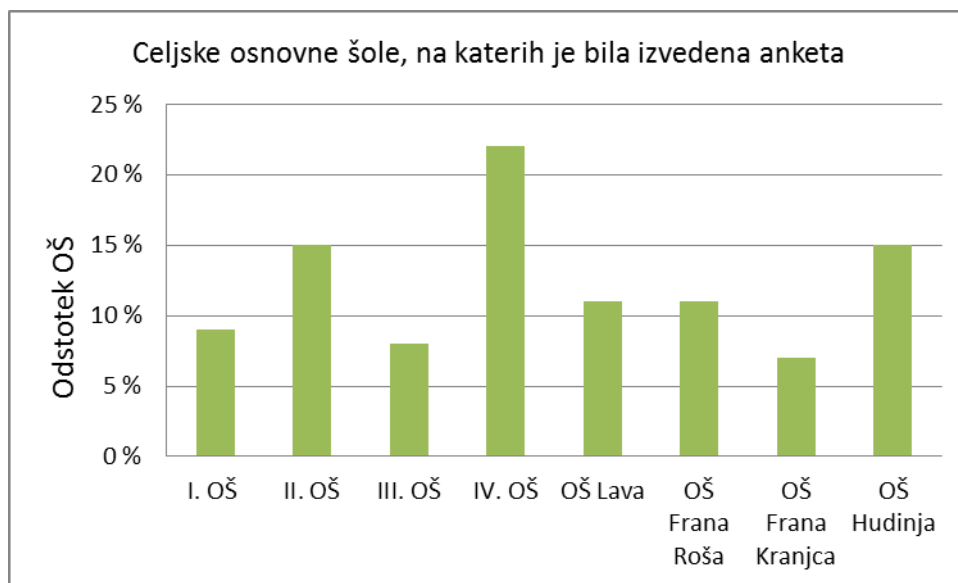
Grafikon 1: Spol anketirancev

Iz grafikona 1 je razvidno, da je v raziskavi sodelovalo 307 anketirancev, od tega 154 fantov in 153 deklet.

Grafikon 2: Starost anketirancev

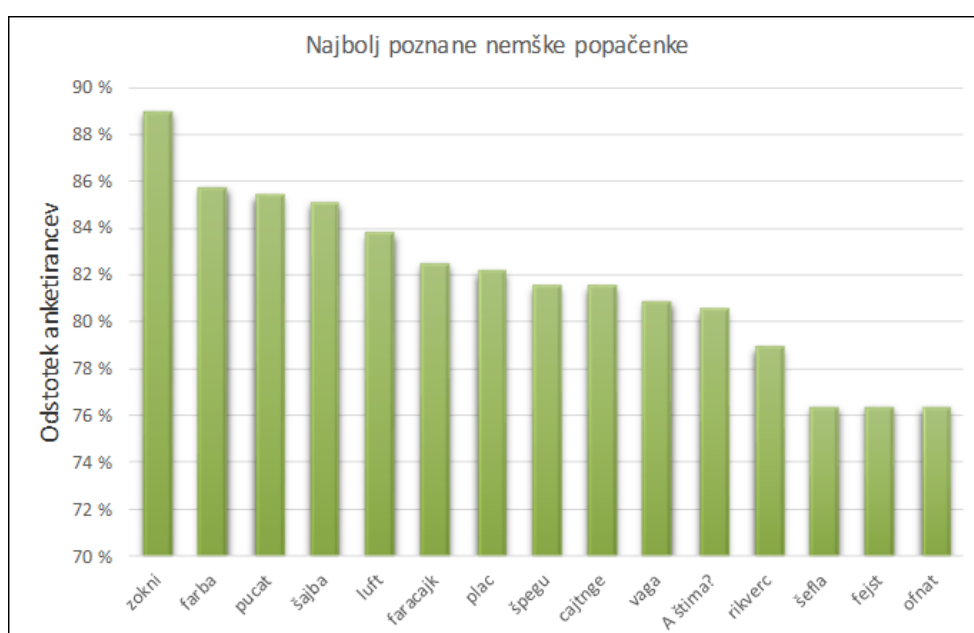
Iz grafikona 2 lahko vidimo, da je največ anketiranih starih 14 let (40 %), nekaj manj je 13-letnikov (27%), 12-letnikov je 17 %, najmanj sodelujočih pa je bilo starih 15 let (9 %) in 11 let (7 %).

Grafikon 3: Celjske osnovne šole, na katerih je bila izvedena anketa

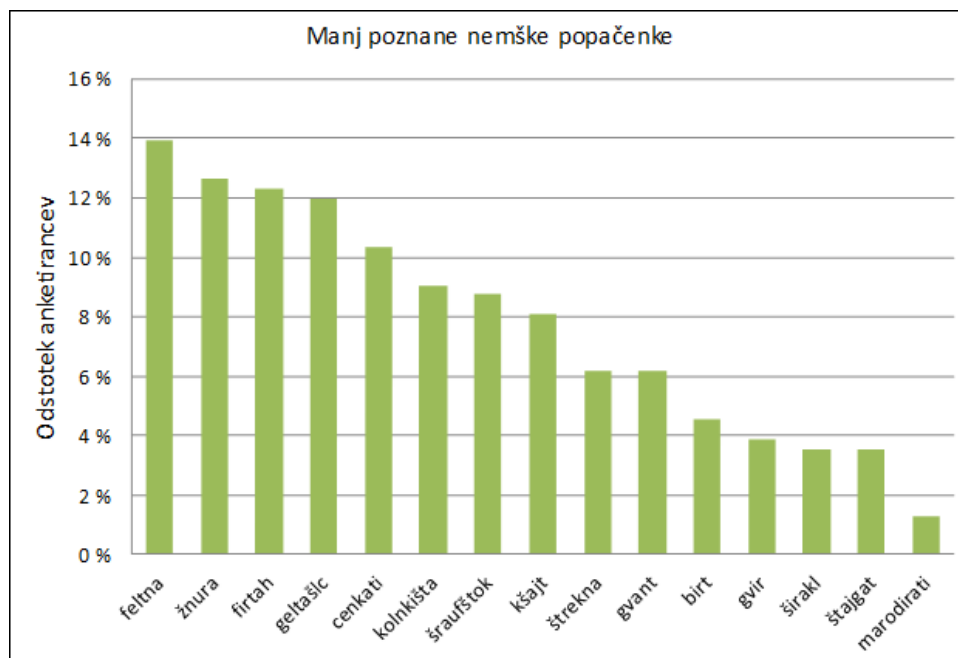
Iz grafikona 3 je razvidno, da je bilo največ anketirancev s IV. osnovne šole Celje (22 %), nekaj manj jih je bilo z II. osnovne šole Celje (15 %) in z Osnovne šole Hudinja (15 %), 11 % anketirancev je bilo z Osnovne šole Frana Roša in Osnovne šole Lava, najmanj anketirancev pa je bilo s I. osnovne šole Celje (9 %), III. osnovne šole Celje (8 %) in Osnovne šole Frana Kranjca (7 %).

5.4 Analiza poznavanja nemških popačenk in ugotovitve

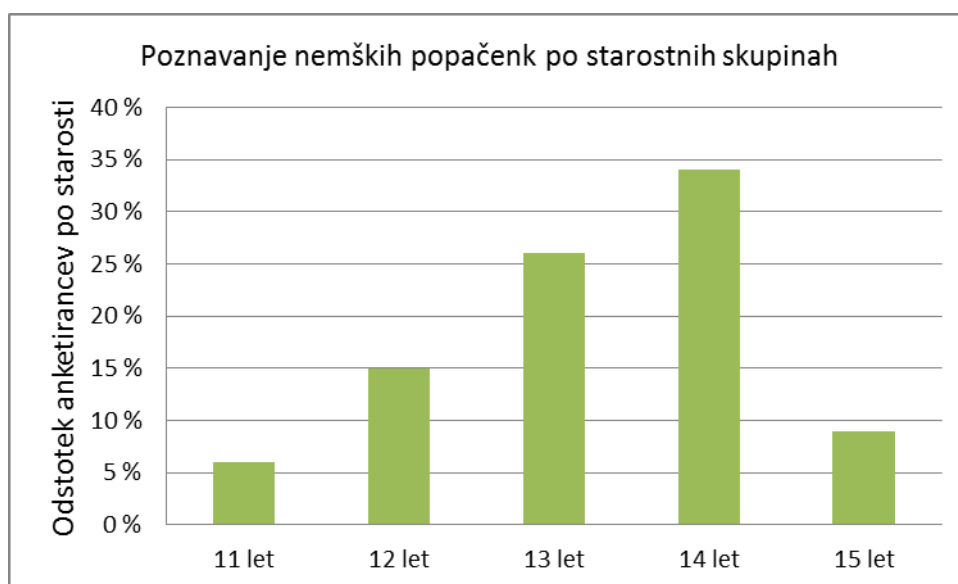
Grafikon 4: Najbolj poznane nemške popačenke

V grafikonu 4 je predstavljenih 15 nemških popačenk, ki jih anketiranci najbolj poznajo. Najbolj poznana je beseda *zokni*, saj so jo anketiranci največkrat zapisali, tesno za njo so *farba*, *pucati* in *šajba*.

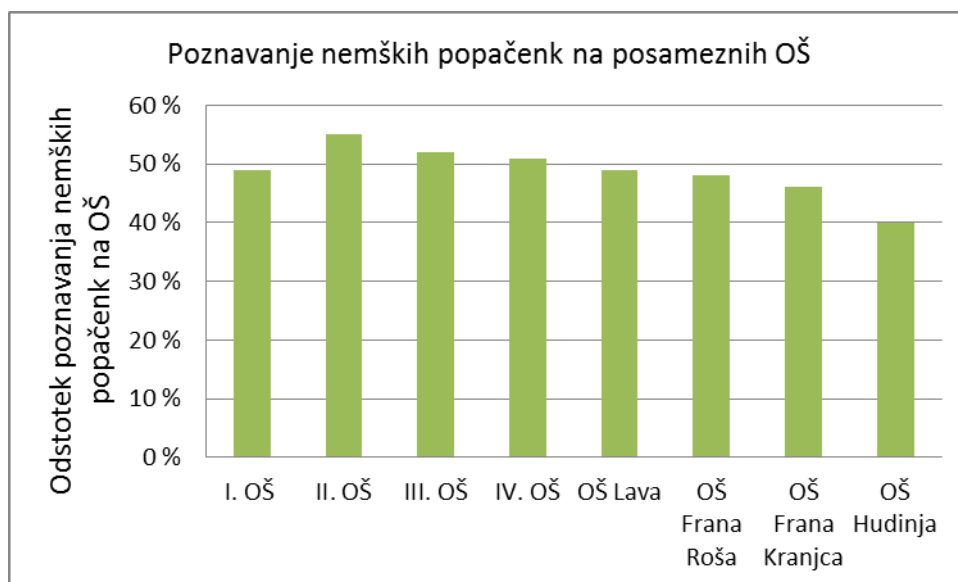
Grafikon 5: Manj poznane nemške popačenke

Z analizo rezultatov ankete sem tudi ugotovila, katere nemške popačenke so med anketiranci manj znane ali sploh ne. V grafikonu 5 so prikazane manj poznane popačenke. Anketiranci najmanj poznajo besedo *marodirati*, malo bolje pa *štajgati*, *širakl*, *gvir*, *birt*, *gvant* in *štrekna*.

Grafikon 6: Poznavanje nemških popačenk po starostnih skupinah

Z anketo sem želela ugotoviti tudi, kako anketiranci različnih starostnih skupin poznajo nemške popačenke. Iz grafikona 6 lahko razberemo, da največ popačenk poznajo 14-letniki (34 %), malo manj jih poznajo 13-letniki (26 %), še manj popačenk poznajo 12-letniki (15 %), najmanj nemških popačenk pa poznajo anketiranci, stari 15 let (9 %) in 11 let (6 %).

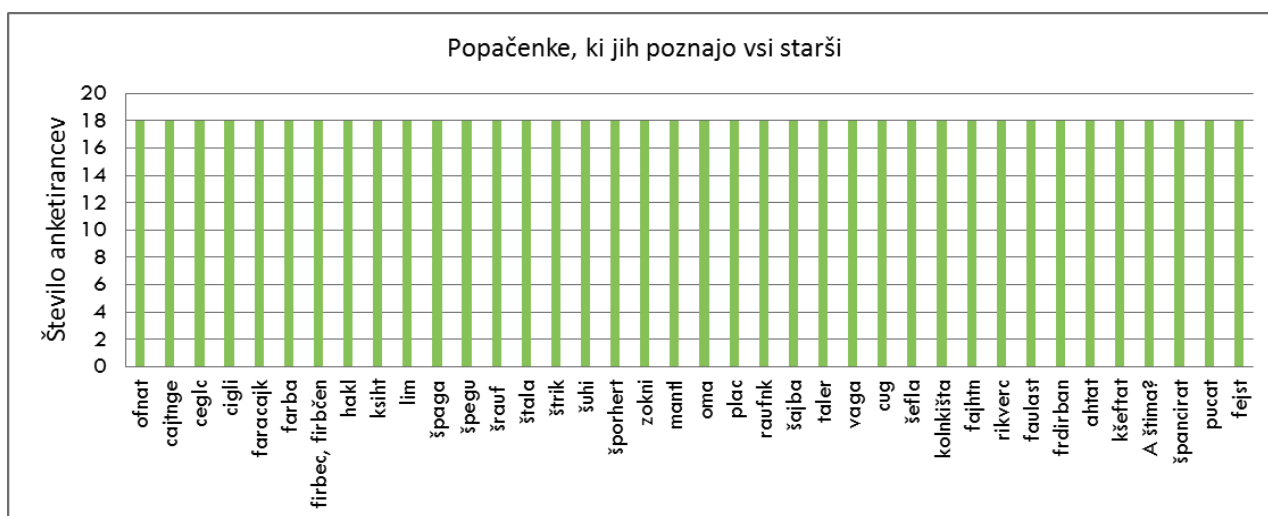
Grafikon 7: Poznavanje nemških popačenk na posameznih celjskih OŠ

Ugotavljala sem tudi, na kateri celjski osnovni šoli učenci poznajo največ nemških popačenk. Iz grafikona 7 je razvidno, da poznajo največ nemških popačenk na II. OŠ (55 %), malo manj na III. OŠ (52 %), še manj na IV. OŠ (51 %), na I. OŠ in OŠ Lava poznajo približno enako popačenk (49 %), malo manj na OŠ Frana Roša (48 %), najmanj popačenk pa poznajo anketiranci OŠ Frana Kranjca (46 %) in OŠ Hudinja (40 %). Odstopanja so majhna, največ 15 odstotkov.

V 5. točki anketnega vprašalnika sem prosila anketirane, naj napišejo nemške popačenke, ki se jih še domislijo. Anketiranci so navedli naslednje popačenke: *haustor*, *župa*, *cajt*, *šalter*, *oberliht*, *vaservaga*, *štrudel*, *kuferam*, *fusbal*, *paketreger*, *fršlus*, *špahtl*, *gedore*, *žajfa*, *pormašina*, *fruštik*, *pegelajzn*, *cuker*, *makaronflajš*, *kširmašina*, *švercanje*, *špilati*, *laufati*, *šaltati*, *furati* in *švicati*.

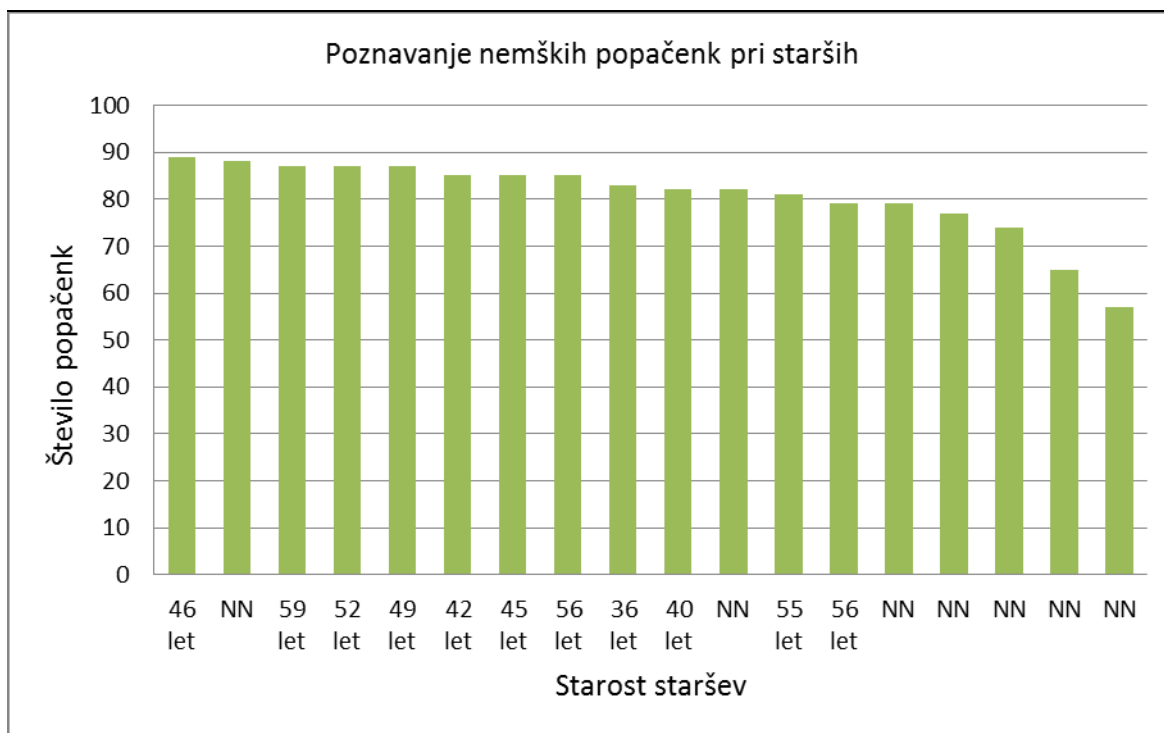
5.5 Anketni vprašalnik za starše

Raziskava je bila sicer osredotočena na učence, vendar so šolarji dveh celjskih osnovnih šol predlagali, da bi anketo izpolnili tudi njihovi starši. Tako sem sestavila še anketni vprašalnik za starše, ki je preverjal poznavanje istega nabora nemških popačenk kot tisti za učence. Razlika je bila samo v demografskih podatkih: starše sem vprašala samo po spolu in starosti. Vrnjenih je bilo 18 anketnih vprašalnikov; samo dva anketiranca sta bila moška. Starostni razpon anketirancev je bil od 36 do 59 let; sedem staršev pa ni navedlo starosti.

Grafikon 8: Popačenke, ki jih poznajo vsi starši

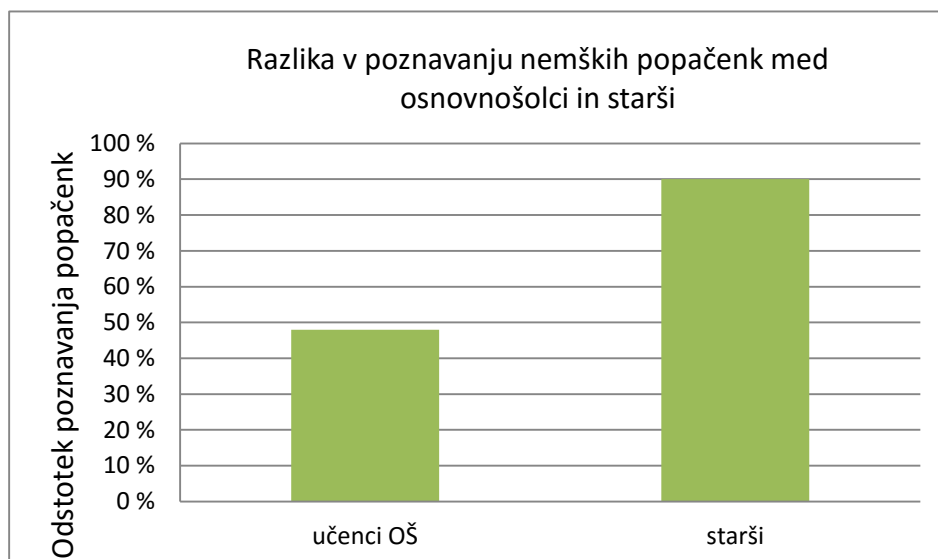
Iz grafikona 8 je razvidno, da je vseh 18 anketiranih staršev poznalo 38 nemških popačenk, kar je 42 % vseh popačenk s seznama. Najmanj poznani sta popačenki *gvir* in *štajgat*, pa še ti dve pozna skoraj polovica anketirancev (8 oziroma 7).

Grafikon 9: Poznavanje nemških popačenk pri starših

V grafikonu 9 sta prikazana število nemških popačenk, ki jih starši poznajo, in starost anketiranih staršev. Vseh 89 besed je poznal eden od staršev, 88 dva itd. Anketiranec, ki je izpolnil samo sprednjo stran anketnega vprašalnika, jih je poznal najmanj, in sicer 57. Iz grafikona 9 je tudi razvidno, da število poznanih popačenk ni odvisno od starosti anketiranca. V povprečju poznajo anketiranci 81 popačenk s seznama, kar je 90,6 %. Skoraj vsi so jih dopisali še nekaj, nekateri celo po trideset. Navajam nekaj primerov: *štiblc*, *oberliht*, *ringlc*, *foršprunk*, *šiht*, *cajg*, *parajt*, *foršus*, *žlajfat*, *cahn*, *zihrunga*, *gvišn*, *firnk*. Z njimi sem obogatila svoj slovar nemških popačenk.

Starejši poznajo več nemških popačenk kot njihovi otroci, kar me ni presenetilo, saj se popačenke skozi čas izgubljajo. S tem se pestrost pogovornega jezika manjša. Starši anketirancev poznajo več popačenk še iz otroških let. Pod vplivom izobraževanja, preseljevanja in neuporabe popačenk (»domačih« besed) v pogovoru z otroki pa se raba in poznavanje popačenk izgubljata. Nekateri starši in predvsem stari starši uporabljajo veliko nemških popačenk, ki jih prenašajo na svoje otroke in vnuke.

Grafikon 10: Razlika v poznavanju nemških popačenk med osnovnošolci in starši

Iz grafikona 10 je razvidna razlika v poznavanju nemških popačenk med osnovnošolci in starši. Starši poznajo 90 % popačenk, anketirani osnovnošolci pa le 48 %, kar je skoraj pol manj.

5.6 Ovrednotenje hipotez

Hipoteza 1: Celjski osnovnošolci poznajo manj kot polovico nemških popačenk s seznama.

V hipotezi 1 sem predpostavljala, da celjski osnovnošolci poznajo manj kot polovico nemških popačenk s seznama v anketnem vprašalniku. Z analizo podatkov reprezentativnega vzorca 307 anketirancev sem ugotovila, da poznajo osnovnošolci 48 % nemških popačenk s seznama, zato lahko to hipotezo **potrdim**.

Hipoteza 2: Več kot polovica celjskih osnovnošolcev meni, da največ popačenk izvira iz angleščine, zato učenci ne poznajo pravega pomena popačenke.

V hipotezi 2 sem predpostavljala, da več kot 50 odstotkov celjskih osnovnošolcev meni, da je največ popačenk iz angleščine, zato učenci ne poznajo pravega pomena popačenke. Iz analize rezultatov ankete sem ugotovila, da je vpliv angleščine očiten le pri nekaterih učencih, ki so na primer za besedo *restati* odgovorili, da pomeni počivati, za besedo *lajtnga* pa, da pomeni luč. Hipotezo 2 zato lahko **ovržem**.

Hipoteza 3: Učenci poznajo nemško popačenko, vendar ne poznajo slovenske knjižne besede zanjo.

Pri analizi rezultatov ankete sem opazila, da nekateri anketiranci nemško popačenko sicer poznajo, ne poznajo pa zanjo slovenske knjižne ustreznice. Anketirancem je na primer povzročal težavo prevod za *teglc*; namesto cvetličnega lonca so predlagali besede *vaza*, *podstavek za rože*, *vrtni lonec* ali samo *lonec*.

Nepoznavanje slovenskih knjižnih ustreznice za nemške popačenke se kaže tudi pri besedi *britof*, ki je za marsikoga kar *grob*. Nenatančno so prevedene tudi popačenke: *šrauf* – žebelj, *rikverc* – nazaj, *šajba* – okno, *cajger* – ura.

Za popačenko *cigli* so nekateri odgovorili *nekaj za zidati*, za besedo *kišta* pa nekateri menijo, da je *star avto*, nekateri pa, da je to *računalnik*. Očitno se je tu preneseni pomen »prijel« bolj kot izvorni. Podobno je tudi pri popačenki *truga*, ki je za marsikoga *strešni kovček*.

Za besedo *štala* so nekateri odgovorili, da pomeni *gost promet*, nekateri so odgovorili, da pomeni *norišnica*, nekateri pa, da *tam, kjer so krave*. Veliko predlogov so imeli tudi za *repincl*: nekateri menijo, da je to *neka solata*, drugi, da pomeni *rastlino*. Zanimivo je tudi, da so za besedo *knedl* nekateri odgovorili, da pomeni *butelj*; *mirkati* pa naj bi po mnenju anketirancev pomenilo *opazovati*.

Za *pucati* so anketiranci odgovorili, da pomeni *streljati*. Očitno gre za vpliv jezikov bivše Jugoslavije. Za *fajhtn* se pojavljata oba prevoda v enaki meri: *vinjen* in *vlažen*.

Hipotezo 3, s katero sem predpostavljala, da učenci poznajo nemško popačenko, vendar zanjo ne vedo prave slovenske besede, lahko **potrdim**.

Tabela 1: Tabelaričen prikaz hipotez

Hipoteza		Potrđitev hipoteze
Hipoteza 1	Celjski osnovnošolci poznajo manj kot polovico nemških popačenk s seznama.	Da.
Hipoteza 2	Več kot polovica celjskih osnovnošolcev meni, da največ popačenk izvira iz angleščine, zato učenci ne poznajo pravega pomena popačenke.	Ne.
Hipoteza 3	Učenci poznajo nemško popačenko, vendar ne poznajo slovenske knjižne besede zanjo.	Da.

V tabeli 1 so prikazani pridobljeni rezultati raziskave. Dve hipotezi sem potrdila, eno pa ovrgla.

Iz rezultatov analize je razvidno, da celjski osnovnošolci ne poznajo veliko nemških popačenk. Ne menijo, da je največ popačenk iz angleščine. Popačenko sicer poznajo, a ne vedo slovenske knjižne ustreznice zanjo.

6 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi je bil moj glavni cilj raziskati, koliko nemških popačenk in katere poznajo celjski osnovnošolci. Poleg tega sem želela sestaviti slovarček, v katerem bi bilo zbranih čim več nemških popačenk, govornih v Celju.

Podatke za raziskavo sem zbrala z anketnim vprašalnikom. Ugotovila sem, da večina celjskih osnovnošolcev nemške popačenke slabo pozna. Še največ jih poznajo 14-letniki.

Odkrila sem, da je veliko besed, za katere sem predvidevala, da so bolj poznane, poznalo malo anketirancev (npr. *restati, aklih, fajhtn, žnura, štrekna, arcneja* ...). Le redki so vedeli, da popačenke, navedene v anketnem vprašalniku, izvirajo iz nemščine.

Običajno mislimo, da poznamo največ popačenk iz angleščine, saj smo pod močnim vplivom anglo-ameriške glasbe, filmov in računalniške tehnologije. Zato tudi sama nisem vedela, da številne popačenke, ki jih poznam, izvirajo prav iz nemščine.

Vesela sem bila pobude osnovnošolcev dveh celjskih šol, da želijo v raziskavi sodelovati tudi njihovi starši. Z veseljem sem jim ustregla, potem pa rezultate ankete za starše primerjala z rezultati ankete za osnovnošolce. Izkazalo se je, da osnovnošolci poznajo skoraj pol manj nemških popačenk kot njihovi starši.

Na osnovi rezultatov raziskave predvidevam, da bodo nemške popačenke iz slovenskega pogovornega jezika sčasoma izginile, saj njihova uporaba upada. Razlogi za to so verjetno tudi v izobraženosti staršev in v njihovem prizadevanju, da otroci govorijo splošno sprejet pogovorni jezik. Zato menim, da bi bilo zanimivo čez deset let ponovno opraviti enako raziskavo z naborom istih nemških popačenk ter primerjati rezultate.

7 VIRI IN LITERATURA

1. Bernat, J. (2012). *Germanizmi v Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Dostopno na naslovu: http://is.muni.cz/th/262942/ff_m/Jiri_16_8..pdf (20. 2. 2016).
2. *Bovški slovar*. Dostopno na naslovu: <http://www.fran.si/Search/File2?dictionaryId=196&Name=Bovski%2093.pdf> (februar 2016).
3. Duden: *Nemško-nemški spletni slovar*. Dostopno na naslovu: <http://www.duden.de/suchen/dudenonline?s=&scope=dudenonline> (februar 2016).
4. Golob, B. *Žive besede*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991.
5. Križaj Ortar, M., idr. *Na pragu besedila 1: učbenik za slovenski jezik v 1. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. Ljubljana: Rokus Klett, 2008.
6. *Nemčizem*. Wikipedija. Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Nem%C4%8Dizem> (15. 12. 2015).
7. *Nemščina*. Wikipedija. Dostopno na naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Nem%C5%A1%C4%8Dina> (30. 11. 2015).
8. *Slovar črnovrškega narečja*. Dostopno na naslovu: <http://www.fran.si/Search/File2?dictionaryId=194&Name=crnovrski%20252.pdf> (februar 2016).
9. *Slovar narečnih avstrijskih besed*. Dostopno na naslovu: <http://www.univie.ac.at/donauhandel/glossar-masze/> (februar 2016).
10. *Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*. Dostopno na naslovu: <http://www.fran.si/> (februar 2016).
11. *Slovenščina*. Vlada Republike Slovenije. Dostopno na naslovu: http://www.vlada.si/o_sloveniji/slovenscina/ (18. 2. 2016).
12. Snoj, M. *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan, 2003.
13. Snoj, M. *Slovenski etimološki slovar*. Dostopno na naslovu: <http://www.fran.si/193/marko-snoj-slovenski-etimoloski-slovar> (februar 2016).
14. *Spletni slovar slovenskega knjižnega jezika*. Dostopno na naslovu: <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> (februar 2016).
15. Toporišič, J. *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.

8 VIRI SLIKOVNEGA GRADIVA

1. Slika 1: osebni arhiv.

2. Slika 2: Dostopno na naslovu:

<https://www.google.si/search?q=slike+starega+celja&biw=1680&bih=917&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi8r9D9mvKAhUDknIKHVdQBtoQAUIBigB#imgsrc=1TeaGliaUi-UmM%3A> (januar 2016).

9 KAZALO GRAFIKONOV, SLIK IN TABEL

Grafikon 1: Spol anketirancev	14
Grafikon 2: Starost anketirancev.....	14
Grafikon 3: Celjske osnovne šole, na katerih je bila izvedena anketa.....	15
Grafikon 4: Najbolj poznane nemške popačenke.....	15
Grafikon 5: Manj poznane nemške popačenke.....	16
Grafikon 6: Poznavanje nemških popačenk po starostnih skupinah.....	16
Grafikon 7: Poznavanje nemških popačenk na posameznih celjskih OŠ.....	17
Grafikon 8: Popačenke, ki jih poznajo vsi starši	18
Grafikon 9: Poznavanje nemških popačenk pri starših	19
Grafikon 10: Razlika v poznavanju nemških popačenk med osnovnošolci in starši.....	20
Slika 1: Cilli – Celje po nemško	11
Slika 2: Staro Celje – Krekov trg.....	12
Tabela 1: Tabelaričen prikaz hipotez.....	21

10 PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Sem Lina Knez Štorman, učenka 8. a-razreda III. osnovne šole Celje. Delam raziskovalno nalogo o poznavanju popačenk. Zanima me, kako dobro poznamo te besede učenci. Anketa je anonimna. Prosim, da odgovarjaš iskreno.

Zahvaljujem se ti za sodelovanje.

1. Spol: M Ž

2. Starost: 11 let 12 let 13 let 14 let 15 let

3. Osnovna šola: _____

4. Ali poznaš naslednje popačenke? Če jih, napiši, kaj pomenijo.

<i>arcneja</i>	<i>mantl</i>
<i>birt</i>	<i>oma</i>
<i>cajger</i>	<i>plac</i>
<i>cajtne</i>	<i>raufnk</i>
<i>ceglc</i>	<i>širakl</i>
<i>cigli</i>	<i>šajba</i>
<i>faracajk</i>	<i>taler</i>
<i>farba</i>	<i>vaga</i>
<i>firbec, firbčen</i>	<i>žnura</i>
<i>geltašlc</i>	<i>cug</i>
<i>gvir</i>	<i>šefla</i>
<i>hakl</i>	<i>kolnkišta</i>
<i>ksiht</i>	<i>fajhtn</i>
<i>kuplunga</i>	<i>rikverc</i>
<i>lim</i>	<i>faulast</i>
<i>repincl</i>	<i>feltna</i>
<i>šalthebl</i>	<i>kšajt</i>
<i>špaga</i>	<i>frdirban</i>
<i>špegu</i>	<i>ahtat</i>
<i>šrauf</i>	<i>marodirat</i>
<i>štala</i>	<i>kšeftat</i>
<i>štoflc</i>	<i>A štima?</i>
<i>štrekna</i>	<i>cenkat</i>
<i>šuhi</i>	<i>ornk</i>
<i>teglc</i>	<i>pucat</i>

<i>zajla</i>	<i>fejst</i>
<i>šporhert</i>	<i>freh</i>
<i>zokni</i>	<i>ofnat</i>
<i>zihr</i>	<i>lajtnga</i>
<i>esih</i>	<i>štajgat</i>
<i>žleht</i>	<i>štrom</i>
<i>kinderpet</i>	<i>aklih</i>
<i>truga</i>	<i>britof</i>
<i>šajtrga</i>	<i>firtah</i>
<i>nucat</i>	<i>frišn</i>
<i>kišta</i>	<i>luft</i>
<i>futrat</i>	<i>hin</i>
<i>ajmer</i>	<i>štuk</i>
<i>drot</i>	<i>šluk</i>
<i>šraufštuk</i>	<i>šraufncigr</i>
<i>restat</i>	<i>zarostan</i>
<i>flika</i>	<i>knedl</i>
<i>gvant</i>	<i>mirkat</i>

5. Napiši nemške popačenke, ki se jih domisliš.

Samostalniki	Pridevniki, prislovi, glagoli

11 PRILOGA 2: SLOVARČEK NEMŠKIH POPAČENK

Legenda

m	moški spol
ž	ženski spol
s	srednji spol
mn.	množinski samostalni
-a, -e	pri samostalnikih končnica v rodilniku
-am	pri glagolih končnica v prvi osebi ednine
nem.	nemščina
stvn.	stara visoka nemščina
srvn.	srednja visoka nemščina
pog.	pogovorno
gl.	glagol
prid.	pridevnik
prisl.	prislov
(Bavarska)	nemško-govoreče območje, na katerem se beseda še uporablja

Kadar ima izvorna nemška beseda isti pomen kot slovenska popačenka, prevod zanjo ni naveden.

Kadar izvorna nemška beseda ni del knjižnega jezika, je pred njo navedeno območje, kjer se uporablja (Avstrija).

A

afna -e ž človek z nenaravno, izumetničeno zunanostjo ali vedenjem, zlasti ženska
iz nem. **die Affe** opica

ahtati -am gl. biti previden, paziti iz nem. **Acht geben** biti pozoren

ajeršpajz -a m umešana jajca iz nem. **die Eierspeis** cvrtje

ajmer -ja m vedro iz nem. **der Eimer**

ajznponer -ja m železniški delavec iz nem. **der Eisenbahner**

aklih prid. (pre)občutljiv, izbirčen iz nem. (Avstrija) **heiklig** izbirčen, težko zadovoljiv

antula, antuh -e ž brisača iz nem. **der Handtuch**

arcneja -e ž zdravilo iz nem. **die Arznei**

ašnpeher -ja m pepelnik iz nem. **der Aschenbecher**

auspuh -a m izpušna cev iz nem. **der Auspuff**

B

bana -e ž banja, kopalna kad iz nem. **die Badewanne**

becirk -a m območje, okrožje iz nem. **der Bezirk**

befel -a m ukaz iz nem. **der Befehl**

bekerca, vekerca -e ž budilka iz nem. **der Wecker**

beštek -a m pribor iz nem. **das Besteck**

birflcuker -kra m sladkor v kockah iz nem. **der Würfelzucker**

birt -a m gostilničar, krčmar, gospodar iz nem. **der Wirt**

britof -a m pokopališče iz nem. **der Friedhof**

bogner -ja m kolar iz nem. **der Bogner**

C

cahn -a m *znak* iz nem. **das Zeichen**

cajg -a m *orodje* iz nem. **das Zeug stvar**

cajger -ja m *kazalec* iz nem. **der Zeiger**

cajt -a m *čas* iz nem. **die Zeit**

cajtng -tng ž mn. *časopis* iz nem. **die Zeitung**

ceglc -a m *listek* iz nem. **der Zettel**

cenhati se -am gl. *pogajati se, navadno za ceno* iz nem. **zinken izdati, tožariti**

cigu -la m *opeka* iz nem. **der Ziegel**

cimerman -a m *tesar* iz nem. **der Zimmerman**

cimr -a m 1. *soba* 2. *sostanovalec v isti sobi* iz nem. **das Zimmer soba**

coprati -am gl. *čarati* iz nem. **zaubern**

cug -a m *vlak* iz nem. **der Zug**

cuker -kra m *sladkor* iz nem. **der Zucker**

cvek -a m 1. *lesen žebelj* 2. *negativna ocena v šoli* iz srvn. **zwęc**, nem. **der Zweck namen**

cvirn -a m *sukanec* iz nem. **der Zwirn**

D

deka -e ž *odeja* iz nem. **die Decke**

dihunga -e ž *tesnilo* iz nem. **die Dichtung**

dile dil ž mn. 1. *podstrešje* 2. *smuči* iz nem. **die Diele** 1. *deska* 2. *predsoba, hodnik*

drek -a m 1. *iztrebek* 2. *neprijeten, zapleten položaj* 3. *kar je malo vredno* iz nem. **der Dreck**

drot -a m *žica* iz nem. **der Draht**

durhcug -a m *prepih* iz nem. **der Durchzug prehod, prepih**

E

esihflajš -a m *meso v kisu* iz nem. **das Essigfleisch**

F

fabrika -e ž *tovarna* iz nem. **die Fabrik**

fajfa -e ž *pipa za kajenje* iz nem. **die Pfeife**

fajhtn prid. 1. *vlažen* 2. *vinjen* iz nem. **feucht vlažen**

falot -a m *slab, malopriden človek* iz nem. **der Falott**

faracajk -a m *vžigalnik* iz nem. **der Feuerzeug**

farba -e ž *barva* iz nem. **die Farbe**

faulast prid. *len* iz nem. **faul**

faznprifer -a m *izvičaj za lociranje električnega toka* iz nem. pog. **der Phasenprüfer**

fedra -e ž *vzmet* iz nem. **die Feder** 1. *pero* 2. *vzmet*

fehtati -am gl. *prositi* iz nem. **fechten boriti se** pog. *prosjačiti*

fejst prid. 1. *zelo, močno* 2. *(človek) pošten* 3. *čeden, lep* iz nem. **fest** 1. *močan* 2. *trd*
3. *stabilen*

feltna -e ž *platišče* iz nem. **die Felge**

ferajn -a m *društvo, alpinistični odsek* iz nem. **der Verein društvo, klub**

firbec -bca m *radovednež* iz nem. (zastarelo) **der Fürwitz**
firnk -a m *zavesa* iz nem. **der Vorhang**
firklc -a m *četrť* iz nem. **der Viertel**
firtoh -a m *predpasnik* iz nem. **das Vortuch**
flajšter -tra m *obliž* iz nem. **der Pflaster**
flaša -e ž *steklenica* iz nem. **die Flasche**
flek -a m *madež* iz nem. **der Flecken**
flika -e ž *krpa, zaplata* iz nem. **der Flicken**
flosar -ja m *splavar* iz nem. **der Flößer**
foršprunk -a m *napušč, nadzidek* iz nem. **der Vorsprung**
foršus -a m *predujem* iz nem. **der Vorschuss**
fotr -a m *oče, ati* iz nem. **der Vater**
fraj prid. *prost* iz nem. **frei**
frdirban prid. 1. *uničen, pokvarjen* 2. *mrtev* iz nem. **verderben**
freh prid. *predrzen, nesramen* iz nem. **frech**
frišn prid. *sveže* iz nem. **frisch**
froštik -a m *zajtrk* iz nem. **das Frühstück**
furati -am gl. *voziti, prevažati* iz nem. **fuhren voditi, peljati**
fusbal -a m *nogomet* iz nem. **der Fußball**
futrati -am gl. *hraniti, krmiti* iz nem. **füttern**

G

gank -a m *lesen pokrit hodnik, balkon na kmečki hiši* iz nem. **der Gang**. 1. *hoja, tek* 2. *hodnik*
gavtroža -e ž *vrtnica* iz nem. (Bavarska) **die Gartenrose**
gavnar -ja m *razgrajač* iz nem. **der Gauner slepar**
geltašcl -a m *denarnica* iz nem. **die Geldtasche**
germ -a m *kvas* iz nem. **der Germ**
geštel -a m *postava* iz nem. **die Gestalt**
glaž -a m *kozarec* iz nem. **das Glas**
glih pris. 1. *ravnokar, pravkar* 2. *enak* iz nem. **gleich**
graben -bna m *jarek* iz nem. **der Graben**
grif -a m *oprimek* iz nem. **der Griff prijem, držalo, kljuka**
grunt -a m *posest, kmetija* iz nem. **der Grund zemljiška posest**
gvant -a m *moška obleka* iz nem. **das Gewand**
gverk -a m *rudnik* iz nem. **das Bergwerk**
gvihtati -am gl. *dvigovati (uteži)* iz nem. **das Gewicht teža**
gvišen prid. *gotov, prepričan* iz nem. **gewiß**
gvir -a m *puška* iz nem. **das Gewehr**

H

hakel -kla m *kavelj* iz nem. **der Haken**
havba -e ž 1. *priprava, podobna večjemu pokrivalu z vgrajenim električnim aparatom za sušenje las; sušilna kapa*; 2. *pokrov motorja pri avtu* iz nem. **die Haube**

heklati -am gl. *kvačkati* iz nem. **häkeln**
helfati -am gl. *pomagati* iz nem. **helfen**
hin prid. 1. *utrujen* 2. *mrtev* iz nem. **hin** uničen

I

ipičen prid. *vzkipljiv, jezljiv* iz nem. stvn. **uppig** 1. *objesten* 2. *odvečen* 3. *aroganten*

J

jaga -e ž *lov* iz nem. **die Jagd**
jager -gra m *lovec* iz nem. **der Jäger**
jamrati -am gl. *tožiti, tarnati* iz nem. **jammern**
jesih, esih -a m *kis* iz nem. **der Essig**

K

kaselc -a m *poštni nabiralnik* iz nem. **der Kasten** 1. *skrinja* 2. *omara* 3. *poštni nabiralnik*
kelner -ja m *natakar* nem. **der Kellner**
ketna -e ž *veriga* nem. **die Kette**
kevder -dra m *klet* iz nem. srvn. **der Keller**
kinderpet -a m *otročka posteljica z ograjo* iz nem. **das Kinderbett**
kišta -e ž *zaboj* iz nem. **die Kiste**
knap -a m *rudar* iz nem. **der Knappe**
knedel -dla m *cmok* iz nem. **der Knödl**
kofe -ta m *kava* iz nem. **der Kaffee**
krota -e ž 1. *krastača* 2. *človek, navadno manjši, drobnejši* iz nem. **die Krote**
ksiht -a m *obraz* iz nem. **das Gesicht**
kšajt prid. *pameten, bister* iz nem. **gescheit**
kšeftati -am gl. *trgovati* iz nem. **das Geschäft** *trgovina, posel*
kšir -a m *posoda* iz nem. **das Geschirr**
kufer -fra m *kovček* iz nem. **der Koffer**
kuferaum -a m *prtljažnik* iz nem. **der Kofferraum**
kuln, koln -a m *premog* iz nem. **die Kohle**
kuplunga -e ž *sklopka* iz nem. **die Kupplung**

L

lajtnga -e ž *napeljava* iz nem. **die Leitung**
laufati -am gl. *teči* iz nem. **laufen**
lim -a m *lepilo* iz nem. **der Leim**
lojtra -e ž *lestev* iz nem. **die Leiter**
luft -a m *zrak* iz nem. **die Luft**
luftati -am gl. *prezračiti* iz nem. **lüften**

M

majster -tra m *mojster* iz nem. **der Meister**

mantel -tla m *plašč* iz nem. **der Mantel**

marodirati -am gl. *biti na bolniškem dopustu, bolehati* iz nem. **marode** *lažje bolan*

mašina -e ž *stroj* iz nem. **die Maschine**

matrati -am gl. *mučiti, trpinčiti* iz nem. **martern**

melšpajs -a m *močnata jed* iz nem. **die Mehlspeise**

mikser -ja m *električni aparat za mešanje, stepanje, mešalnik* iz nem. **der Mixer**

mirkati -am gl. *paziti* iz nem. **merken** 1. *opaziti* 2. *pomniti*

muskelfieber -a m *bolečina v mišicah po večjem telesnem naporu* iz nem. **das Muskelfieber**

N

nucati -am gl. *potrebovati, rabiti* iz nem. **nutzen**

nudelc -dlca m *rezanec* iz nem. **die Nudel**

nudlpret -a m *velika deska za pripravo rezancev* iz nem. **das Nudelbrett**

O

oberliht -a m *nadsvetloba* iz nem. **das Oberlicht**

ofnati -am gl. *odpreti* iz nem. **öffnen**

ofr -a m (*v cerkvi*) *dar* iz nem. **das Opfer** *žrtev, daritev*

oma -e ž *stara mati, babica* iz nem. **die Oma**

ornk prid. 1. *dobro, natančno* 2. *zelo, močno* iz nem. **die Ordnung** *red*

P

pajs -a m *ugriz* iz nem. **beißen** *ugrizniti*

paketreger -ja m *prtljažnik na kolesu* iz nem. **das Paket** *paket* in **der Träger** *nosilec*

parajt prid. *pripravljen* iz nem. **bereit**

parna -e ž *prostor, stavba za shranjevanje krme, slame, sena* iz nem. (Avstrija) **der Barn** *jasli, korito*

pasati -am gl. 1. *ustrezati, ugajati* 2. *prilegati se* iz nem. **passen**

paur -a m *kmet* iz nem. **der Bauer**

peglati -am gl. *likati* iz nem. **bügeln**

peglezen -zna m *likalnik* iz nem. **das Bügeleisen**

perkmandelc -dlca m *jamski škrat* iz nem. **der Bergmandl**

plac -a m *prostor, kraj* iz nem. **der Platz**

plajba -e ž *svinčnica, grezilo* iz nem. **das Blei** *svinec*

plata -e m *plošča* iz nem. **die Platte**

pleh -a m *pločevina* iz nem. **der Blech**

pob -a m *fant* iz nem. **der Bub**

poden -dna m *tla, dno* iz nem. **der Boden**

ponk -a m *mizarska delovna miza* iz nem. **die Bank** *delovni pult, klop*

pormašina -e ž *vrtalni stroj* iz nem. **die Bohrmaschine**

poušter -tra m *blazina* iz nem. **das Polster**

prata -e m *pečenka* iz nem. **der Braten**

pratfan -a m *pekač* iz nem. **die Bratpfanne**
prebekslati -am gl. *premestiti, prestaviti, zamenjati* iz nem. **wechseln**
preštrihati -am gl. *prepleskati* iz nem. **streichen** *barvati, pleskati*
pucati -am gl. *čistiti* iz nem. **putzen**
pumpati -am gl. *črpati* iz nem. **pumpen**
purfel -fla m *smodnik* iz nem. **der Pulver** *prah, smodnik*
puter -tra m *maslo* iz nem. **die Butter**

R

rajsnedel -dla m *risalni žebliček* iz nem. **der Reismagel**
ratkapa -e ž *okrasni kolesni pokrov* iz nem. **die Radkappe**
raubšic -a m *divji lovec* iz nem. **der Raubschütze**
raufnk -a m *dimnik* iz nem. **der Rauchfang**
rajzenfiber -bra m *potovalna mrzlica* iz nem. **das Reisefieber**
rekelc -a m *suknjič* iz nem. (Bavarska, Avstrija) **das Röckel**
repincelj -clja m *motovilec* iz nem. (Koroška) **der Rapünzel**
restati -am gl. *pražiti* iz nem. **rösten** *pražiti, peči*
rikverc prisl. *vzvratno* iz nem. **rückwärts**
ror -a m 1. *pečica* (tudi **pratror**) 2. *cev* iz nem. **die Rohre** *pečica, cev*
roženkranc -a m *rožni venec* iz nem. **der Rosenkranz**
rufati -am gl. *(pri kartah) naznaniti barvo* iz nem. **rufen** 1. *klicati* 2. *naznaniti barvo pri kartah*
rukzak -a m *nahrbtnik* iz nem. **der Rucksack**
runkel -kla m *pesa* iz nem. (Avstrija) **die Runkel**

Š

šajba -e ž *šipa, steklo* iz nem. **die Scheibe** *šipa*
šajnati se -am gl. 1. *svetiti, bleščati se* 2. *prihajati do spoznanja* iz nem. **scheinen**
šajtrga -e ž *samokolnica* iz nem. (Bavarska) **die Scheibtruhe**
šalca -e ž *skodelica* iz nem. (Bavarska) **die Schale**
šalthebel -bla m *prestavna ročica* iz nem. **der Schalthebel**
šefla -e ž *zajemalka* iz nem. **die Schaufel** *lopata*
šenkati -am gl. *podariti, pokloniti* iz nem. **schenken**
šibedah -e ž *(pri avtu) pomična streha* iz nem. **das Schiebedach**
šicati -am gl. *streljati* iz nem. **schießen**
šiht -a m *služba* iz nem. **die Schicht** *(delovna) izmena*
širakel -kla m *grebljica* iz nem. **der Schürhaken**
šlafrok -a m *jutranja halja* iz nem. **der Schlafrock**
šlampast prid. *površen* iz nem. **schlampig**
šlauf -a m 1. *cev* 2. *zračnica* iz nem. **der Schlauch**
šluk -a m *požirek* iz nem. **der Schluck**
šmirati -am gl. *flirtati, ljubimkati* iz nem. pog. **schmieren**
šmirjakel -a m *umazanec* iz nem. zastarelo **Schmierjackel**
šnicel -cla m *zrezek* iz nem. **der Schnitzel**

šnirovc -a m *vezalka* iz nem. **die Schnur** *vrvica, kabel*
šnola -e ž *zaponka* iz nem. **die Schnalle**
špaga -e ž *vrvica* iz nem. **die Spage**
špajza -e ž *shramba* iz nem. **die Speisekammer** *shramba za živila*
špampet -a m *postelja* iz nem. *srvn.* **Spannbette** *postelja z žimnico na napetih trakovih*
španati -am gl. 1. *napenjati, nategovati* 2. *gnati* iz nem. **spannen** *napenjati, raztezati*
špancirati -am gl. *sprehajati se* iz nem. **spazieren**
špeh -a m 1. *slanina* 2. *podkožno maščobno tkivo* iz nem. **der Speck** *slanina*
špegu -gla m *ogledalo* iz nem. **der Spiegel**
šporhert -a m *štedilnik* iz nem. **der Sparherd**
špura -e ž *sled* iz nem. **die Spur**
šrauf -a m *vijak* iz nem. **die Schraube**
šraufnciger -tra m *izvijač* iz nem. **der Schraubenzieher**
šraufštuk -a m *primež* iz nem. **der Schraubstock**
šrotati -am gl. *grobo mleti zrnje, zlasti koruzo* iz nem. **der Schrot** *grobo mleto zrnje*
štajgati -am gl. *vzpenjati se* iz nem. **steigen** *vzpenjati, dvigati se*
štala -e ž 1. *hlev* 2. *neurejen, neprijeten položaj* iz nem. **der Stall**
štanga -e ž *železna palica, drog* iz nem. **die Stange** *drog*
štant -a m *stojnica* iz nem. **der Stand** 1. *stojnica* 2. *položaj* 3. *stoja*
štacjon -a m *postaja* iz nem. **die Station** *postaja, oddelek*
šteker -ja m *vtikač, vtičnica* iz nem. **der Stecker** *vtikač*
štenga -e ž *stopnica* iz nem. **die Stiege**
štepih -a m *vodnjak* iz nem. (Tirolska) **der, das Stübich** *brenta*
štihati -am gl. *z lopato rezati in obračati zemljo* iz nem. **stechen** *sekati rušo, prekopavati zemljo*
štima -e ž *glas* iz nem. **die Stimme**
štimate -am gl. 1. *biti pravilen, resničen* 2. *pripravljati* iz nem. **stimmen**
štimunga -e ž *vzdušje, razpoloženje* iz nem. **die Stimmung**
štofelc -flca m *zamašek, čep, pokrovček* iz nem. **stopfen** *zamašiti, tlačiti*
štokerl -a m *stol brez naslonjala* iz nem. **das Stockerl**
štos -a m *šala, potegavščina* iz nem. **der Stoß** *udarec, sunek*
štosštanga -e ž *odbijač* iz nem. **die Stoßstange**
štrafati -am gl. *kaznovati* iz nem. **strafen**
štrajk -a m *stavka* iz nem. **der Streik**
štrekna -e ž *proga* iz nem. **die Strecke**
štrik -a m *vrv* iz nem. **der Strick**
štrikati -am gl. *plesti* iz nem. **stricken**
štrom -a m *elektrika* iz nem. **der Strom** *tok*
štrudel -dla m *zavitek* iz nem. **der Strudel**
štuk -a m *nadstropje* iz nem. **der Stock**
štunf -a m *nogavica* iz nem. **der Strumpf**
šuhfece -fec ž mn. *krpa namesto nogavic* iz nem. **der Schuhfetzen**
šuh -a m *čevlji* iz nem. **der Schuh**

švasati -am gl. *variti* iz nem. **schweißen**

švasaparat -a m *varilni aparat* iz nem. **der Schweißapparat**

švoh prid. *slaboten, slab* iz nem. **schwach**

T

taler -ja m *krožnik* iz nem. **der Teller**

taška -e ž *torbica* iz nem. **die Tasche** *torbica, žep*

tauhati -am m *potapljati se* iz nem. **tauchen**

teglc -a m *cvetlični lonec* iz nem. **der Tegel** *glina, bogata z apnencem*

tepih -a m *preproga* iz nem. **der Teppich**

tišler -ja m *mizar* iz nem. **der Tischler**

tištuh -a m *namizni prt* iz nem. **der Tischtuch**

trahter -ja m *lijak* iz nem. **der Trichter**

truga -e ž *krsta* iz nem. **die Truhe** *skrinja*

turn -a m *zvonik* iz nem. **der Turm** *stolp*

U

unterhaltati -am gl. *pogovarjati se, zabavati se* iz nem. **sich unterhalten**

V

vaga -e ž *tehtnica* iz nem. **die Waage**

vaservaga -e ž *vodna tehtnica* iz nem. **die Wasserwaage**

Z

zajla -e ž *jeklenica* iz nem. **die Seil vrv**

zarostan prid. *zarjavel* iz nem. **der Rost** *rja*

ziher prid. *prepričan* iz nem. **sicher** *zagotovo; prepričan*

znucan prid. *obrabljen* iz nem. **nutzen** *koristiti, rabiti*

zokn -a m *nogavica* iz nem. **die Socke**

zos -a m *omaka* iz nem. **die Soße**

zrihtati -am gl. *urediti, priskrbeti* iz nem. **richten**

Ž

žajfa -e ž *milo* iz nem. **die Seife**

žakl -a m *vreča* iz nem. **der Sack** *vreča, vrečka*

žegnati -am gl. *blagoslavljati* iz nem. **segnen**

žingati -am gl. *peti* iz nem. **singen**

žlajfati -am gl. *zavirati* iz nem. **schleifen** *vleči, brusiti*

žleht prid. *hudoben, zloben* iz nem. **schlecht** *slab*

žnura -e ž *vrvica* iz nem. **die Schnur** *vrvica, kabel*

župa -e ž *juha* iz nem. **die Suppe**